

COVID-19 SALGININDA KÜLTÜRLERARASI YENİ SELAMLAŞMA ARAYIŞLARI BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Dr. Ahsen YALIN^{1*}

¹Giresun Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Giresun, Türkiye

*ahsen.yalin@giresun.edu.tr

⁺ORCID: 0000-0002-8712-7076

Öz- Ekonomik sınırları ortadan kaldırmak amacı güden küreselleşmenin göreceli olarak en çok dirençle karşılaştığı alanın kültürel değişim ile ilgili olduğu söylenebilir. Bunun nedeni; küreselleşmenin başarısızlığından çok, kültürün kısa sürede ya da kalıcı olarak değişime açık olmamasıdır. Küreselleşmenin yüzyıllar öncesine dayanan serüvenine rağmen, 'selamlaşma' kültürü gibi bir detay üzerinde hızlı ve mecburi bir değişim yaratması belki de en hızlı küreselleşme hikayesi olmaya adaydır. Başka bir deyişle, 2019 senesinin son aylarından itibaren dünya gündeminde birinci haber olmayı başaran Covid-19 pandemisinin bir sonucu olarak yeni selamlaşma (tokalaş-a-mama) şekilleri ortaya çıkmış, Türkiye ise bu vesile ile geleneksel selamlaşma ritüelini hatırlamıştır. Bunun için; Türk usulü selamlaşma jestinin propaganda ve halkla ilişkiler modelleri ile desteklenerek Türkiye adına bir fırsat olarak değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu çalışma; kesin bitiş tarihi henüz tahmin bile edilemeyen salgın odaklı krizden sözü edilen 'yeni' selamlaşma ritüeli ihtiyacına, Türkiye'den geleneksel selamlaşma şeklinin tüm dünyaya bir tanıtım unsuru olarak, propaganda aracı ile küreselleştirilmesi önerisi sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler- Selamlaşma, Kültür, Covid-19, Küreselleşme.

SEEKING A NEW GREETING WAY IN THE COVID-19 PANDEMIC A SOLUTION SUGGESTION

Abstract- It is possible to say that the cultural change is the area that globalization, which aims to remove economic borders, faces the most resistance relatively. Rather than the failure of globalization, the reason of this may be the fact that culture does not open to change in a short time. Despite the age-long adventure of globalization, the rapid and required change on a detail such as the "greeting" culture may be a candidate for being the quickest globalization story. In other words, due to Covid-19 that takes place on the first rank of the world's agenda since the last months of 2019, a new greeting (cannot shake hands) forms are found, and Turkey has remembered the traditional greeting ritual owing to this. It is stated that this situation may be the opportunity for Turkey to introduce Turkish-style greeting gesture by propaganda and public relations models. This study aims to offer a suggestion concerning the introduction of the Turkey's greeting form which is needed as a 'new' greeting form over the world due to the epidemic with an uncertain end.

Keywords- Greeting, Culture, Covid-19, Globalization.

GİRİŞ

Doğaya bakıldığında canlıların birbirinden güç aldığı, birbirine tutunarak hayatta kalmayı ve türün devamını sağlamayı amaçladığı görülür. İnsan, dünyadaki pek çok canlıya oranla çok daha kısa bir geçmişe sahip olmasına rağmen, aklını kullanabilmesi ayrıcalığı ile diğer canlılardan farklılaşmış, hatta kendini dünyanın hâkimi olarak konumlandırmayı başarmıştır. Konu ile ilgili pek çok bilim dalının ifadesiyle ‘insan, sosyal bir varlıktır’ ve bugüne kadar başardığı pek çok şeyi birbiriyle kurduğu ve nesilden nesle aktardığı iletişim gücü ile gerçekleştirmiştir. Diğer taraftan, iletişim bir arada yaşama gücü ve zorunluluğuyla nispeten ortak özellikler gösteren topluluklar oluşmasına neden olmuş, bu oluşum her bir topluluğu tanımlayan ve aynı zamanda diğerlerinden ayırtan kültürleri ortaya çıkarmıştır. Friedman (2003: 55); kültürü ‘zeytin ağacı’ ile özdeşleştirir ve şöyle betimler: “Zeytin ağacı bize ailenin sıcaklığını, birey olmanın hazzını, kişisel ritüellerin mahremiyetini, özel ilişkilerin derinliğini ve başkalarıyla buluşmak, onlarla karşılaşmak için gerek duyduğumuz güven ve emniyeti veren şeydir.” Kültür; bir taraftan aidiyet ihtiyacını karşılarken, diğer bir açıdan da ortak değerlere sahip olma motivasyonu güçlü hissetmeye neden olur.

“Kültür gelenekler aracılığıyla yaşatılan, âdetler üreten, toplumsal sürekliliği sağlayan, geçmişten bize yadigar kalan mirastır. Ancak her gelenek, bir önceki kültürel uygulama yorumlanarak, güncelle bağlantılandırılarak ve gelecek de göz önüne alınarak düzenlenip yaşatılır. Bu nedenle kültür, kolektif düşünme, örgütlenme ve birlikte yaşamın yolu haline gelir” (Kartarı, 2016: 29). Kültürün en belirgin özelliğinin, yaşanan pek çok değişim ve gelişime rağmen (özellikle teknolojik alanda), bu ritme aynı oranda eşlik etmemek olduğu söylenebilir.

Küreselleşmenin asıl nedenini oluşturan gerekçe ticaret olmakla beraber, ulaşım ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelere paralel olarak ve kapitalist sistemlerin büyüme odaklı politikaları sonucu, dünyadaki etkileşim yalnızca ticaretle sınırlı kalmamış, siyaset, hukuk ve kültür gibi hayatın diğer alanlarında da önemli değişimler yaratmıştır. Dünya ölçeğinde yaşanan değişimleri temsil eden küreselleşme, çoğunlukla tektipleşme ya da daha etkin ve söz sahibi bir coğrafyayı temsilen ‘Amerikalılaştırma’ olarak tanımlanıyorken, farklı bir bakış sunan Touraine (2017: 39)’e göre küreselleşme bir çeşitliliği ifade etmekte hatta küreselleşme sonucu zaman zaman “geleneksel ya da tehdit altındaki bölgesel ya da ulusal bir kültürü kurtarma istenciyle beslenen toplumsal ve kültürel yaşam biçimlerinin yeniden ortaya çıktığı gözlemlenebilmektedir”. Örneğin yiyecek-içecek sektörüne bakıldığında bir ülkedeki kültürel yemeklerin başka bir kültürün mutfağına dönüşmediği, mevcut olana yenilerinin eklendiği görülür. Bu bakış açısıyla

küreselleşmenin kültür üzerindeki etkisi, değişimden daha çok etkileşim ve çeşitlilik olarak ifade edilebilir.

Öte yandan kültür; ırk, dil, inanç, ekonomi, coğrafya, tarih (ortak geçmiş), sanat ...vb. kriterlere göre ayrılan insanların, ortak çıkarlar söz konusu olduğunda, farklılıkları perdeleyerek ortak hareket etmenin yöntemi olarak birtakım ritüeller yaratmış, bu ritüellerin bazılarını ise küresel ölçekte standartlaştırmıştır. Başka bir ifadeyle, farklılıklara rağmen modern dünyaya ait ortak bir iletişim dili yaratılmıştır. Söz edilen nitelikte az sayıdaki örneklerden birisinin, küresel olarak kabul edilebilecek tokalaşma hareketi olduğu söylenebilir.

İnsanların birbirine karşı iyi niyetini belirtmesinin bir ifadesi olan selamlaşmanın en klasik göstergesi olarak tokalaşma, modern toplumların özellikle resmi davranış işaretini sembolize etmektedir. Birbirine güven duyma ölçüsü olarak da kabul edilen tokalaşma, güven göstergesini fiziksel temas içermesiyle kuvvetlendirir. Birbirini hiç tanımayan insanların bile iletişim kurması için iyi bir başlangıç noktası oluşturan tokalaşma ritüeli, 2019 yılı sonu itibarıyla başka bir küresel vaka olan Covid-19 salgınıyla engellenmiş hatta yasaklanmıştır. Ardından, resmi ya da resmi olmayan iletişim düzeyinde, fiziksel temas içermeyen (ya da minimum düzeyde içeren) yeni selamlaşma denemeleri gündeme gelmiş, ancak henüz çözüm olabilecek ortak bir beden dili ya da jesti oluşturulamamıştır.

Bu anlamda tarihsel bir yer edinmek ve içinde yaşadığımız görsel ve imaja dayalı çağda mevcut durumun Türkiye kültüründe geleneksel ve tam da salgın koşullarına uygun ve de anlamlı selamlaşma şeklinin (sağ elin kalp üzerine konularak selamlama yapılması), etkili bir yöntem olarak görülen propaganda aracılığıyla yaygınlaştırılması, diğer uygun iletişim çalışmaları ile desteklenmesi ve Türk kültürünün bir unsurunun küresel ölçekte kalıcılığının sınanması, Türkiye adına iyi bir imaj çalışması olabilir.

1. SELAMLAŞMA/TOKALAŞMA JESTİ

Selamlaşma neredeyse insanlık tarihi kadar eski olan bir iletişim biçimidir. Tarihsel süreç içerisinde kültürlerle göre farklı söz, şekil ve anlamlar içeren selamlaşma, aynı zamanda sevgi, saygı, hoşgörü... gibi duyguları da ifade etmenin bir yoludur. Selam vermek ve selamı kabul etmek bir medeniyet göstergesi olmakla birlikte, kültürden kültüre yaş, cinsiyet, resmiyet, ast-üst düzeyi etkenlerine bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Örneğin Türkiye’de birbirini hiç tanımayan karşı cinslerin selamlaşması özellikle daha geleneksel olan bölgelerde hoş karşılanmazken; İsviçre’de tanınan ya da tanınmasın ya da yaş, cinsiyet vb. farklılıklara sahip olup olmadığına bakılmaksızın, selamlaşmayan kişilerin davranışı yanlış kabul edilmektedir (<https://www.hallo-aargau.ch/en>, 2021). Resmi ve uluslararası iletişimde ise ortak bir sembol olarak tokalaşmanın (modernizme geçişle birlikte

2019 sonu Covid-19 krizine kadar) kültürel davranışlardan bağımsız olarak uygulandığı görülmektedir.

1.1. Selamlaşmanın Fiili, Küresel ve Modern Kabulü: Tokalaşma

Gerçekleşmesi için en az iki kişiye ihtiyaç duyulan selamlaşma ve tokalaşmanın yalnızca bu gerekçeyle bile bir iletişim unsuru olduğu düşünülebilir. Tokalaşma, selamlaşmanın sözsüz ifade edilme şeklidir. Sözsüz ifadeler, mimikler, jestler, işaretler ...gibi sembollerden oluşur ve toplumdaki ihtiyaçlar doğrultusunda şekil alır ya da değişirler.

Selamlaşmanın beden dili ile ifade edilen göstergelerinin önemi beden dili ile ilgili yapılan araştırmalarla da gösterilmektedir. Buna göre; beden dili iletişimin %55'lik bir kısmını oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra beden dilinin önemini vurgulayan bir başka değer de insanların çevrelerini algılayarak 'görme' üzerinden edindikleri algı oranı (%87) olarak belirlenmiştir (Mısırlı, 2011: 80). Her ne kadar bu oranları farklı açıklayan başka araştırmalara rastlansa da tamamen tersini iddia eden bir sonuç da bulunmamaktadır.

Kültürler incelendiğinde selamlaşma ritüelinin fiili göstergesi olarak jestlerin öne çıktığı görülmektedir. Kültürlerarası iletişimin ortak sembolü tokalaşma dışında başka yerel selamlaşma ritüelleri de vardır. Örneğin; "Malezya'da 'Salame' denilen bir işaret yapılır; iki elin ayası karşısındaki eline hafifçe dokundurulduktan sonra eller kalbin üzerinde birleştirilir. Tibet'te karşılaştığımız insana dilinizi çıkarmak kibar bir selamlama sayılır. Çölde yaşayan Bedevi kabilelerinde saygı ve selamlama olarak erkekler birbirine burunlarını sürter..." (Yavuz, 2016).

Tokalaşmanın tarihçesi Antik Çağ'a kadar uzanmaktadır ve araştırmacılar tarafından o döneme ait kalıntılara dayanılarak elde silah olmadığına göstergesi olarak uzatılan ellerin barış sembolü olması adına kabul edildiği düşünülmektedir (Kayhan, 2021).

Tokalaşma, bugün kültürlerarası selamlaşma jestini temsil etmekte ve özellikle kendini modern toplum olarak niteleyen kültürlerin iyi niyet göstergesi olarak kullanılmaktadır. Arkeolog Prof. Dr. Nevzat Çevik ile tokalaşmanın tarihçesi ve bugün yaşanan Covid-19 salgını hakkında yapılan bir röportajda Çevik durumu "... salgın hastalıkların kültürel değişimde ne kadar etkili olduğunu görmekteyiz. Binlerce yıl bile değiştiremeyeceğiniz kültürel geleneklerin, bir anda salgınla yok olduğunu görüyoruz." sözleriyle özetlemekte ve salgın bitse dahi yeni davranış şeklinin bundan sonra kalıcı olabileceğini vurgulamaktadır (www.bursadabugün.com, 2020). Diğer bir deyişle, salgın nedeniyle engellenen fiziksel temas içeren selamlaşma ritüeli tokalaşmanın, içinde yaşadığımız dönemden itibaren 'eski bir gelenek' olarak tarih kayıtlarında kalma ihtimali, uzak bir ihtimal olmayabilir.

Konuya başka bir açıdan bakıldığında; dijital çağın insanları fiziksel olarak birbirinden ayırdığı bu dönemde, salgın sonrası özellikle iş dünyasında iletişimin dijital ortamda ağırlık kazanmasıyla fiziksel temasa hiç ihtiyaç duyulmayacak yeni bir dönemin öngörüsünde bulunmak da mümkündür. Böylece liderlerin ve diğer insanların yüz yüze iletişim ya da dijital iletişim fark etmeksizin standartlaşmış bir jest ile birbirini selamlaması ve sevgi-saygı sunması iletişimin güçlü bir şekilde başlamasına vesile olabilir.

1.2. Yeni Selamlaşma Alternatifleri

Her yönüyle bir krizi temsil eden Covid-19 salgını başta sağlık olmak üzere pek çok alanı tehdit etmekte ve önümüzdeki yıllarda da etkisini sürdürmesinin kaçınılmaz olduğu otoriteler tarafından dile getirilmektedir. Covid-19 salgınının yerel ve küresel ölçekteki iletişimi de önemli şekilde değiştirdiği, bu konudaki en görünür örneğin de fiziki temas içeren selamlaşma-tokalaşma jesti olduğu söylenebilir. Bilindiği gibi iletişim başta insanlar olmak üzere tüm canlıların var olması ve türün devamının sağlanabilmesi için gerekli ve zorunlu koşuldur. İletişim aynı zamanda tarihsel süreç içerisinde 'ihtiyaçlar' doğrultusunda daima güncellenmiş, bir taraftan da şekil ve yöntem değiştirmiştir. İletişim; bugün yaşanan küresel salgın nedeniyle bir kez daha güncellenmekte ve değişmektedir. Burada tartışmaya açılan selamlaşma jesti tokalaşmanın değişimi ise kesin zorunluluk arz etmektedir.

Fiziksel temasın uzun ve belirsiz bir süre mümkün olamayacağını herkes tarafından kabul edildiği bu dönemde, özellikle resmi iletişimde kullanılmak üzere evrensel yeni bir selamlaşma ritüeli arayışı sürmekte ve en belirgin olarak aşağıdaki örnekler denemektedir.

'Dirsek Selamı'

Bu selamlaşma şekli, bilinen herhangi bir kültüre referans vermemekte, salgının yarattığı tokalaşma engeline doğaçlama ve bir anlamda 'günü kurtarmak' adına sergilenen davranışı simgelemektedir. "ABD'de Demokrat Parti'nin 2020 Başkanlık Seçimleri'ndeki adayını belirlemek üzere yürütülen ön seçimi önde götüren iki aday Joe Biden ve Bernie Sanders dün gece CNN ve Univision televizyonlarının ortak yayınında tokalaşmak yerine dirseklerini birbirine değdirerek selamlaştı." (www.ntv.com.tr, 2020).

Görsel 1: Dirsek Selami

Kaynak: <https://www.ntv.com.tr> (2020)

Görselde de belirgin olduğu gibi son derece eğreti, samimiyet içermeyen dolayısıyla süreklilik arz etmesi pek mümkün görünmeyen geçici bir çözüm olarak kalacağı söylenebilir. Liderlerin yüz ifadelerine bakıldığında her ikisinin de biraz mahcubiyetle ve çaresizlik kaynaklı bir harekete zorlandığı hatta biraz da resmiyette tercih edilen ciddiyetten uzaklaşıldığı yorumunun yapılması mümkün görünmektedir.

‘Ayakla Selamlaşma’

Pek çok kişi tarafından ‘denge’ sorunu yaratma ihtimali yüksek olan ayakla selamlaşmanın özellikle ileri yaşlardaki kişiler ya da farklı giyim seçeneklerini tercih eden insanlar (örneğin kadın giyim tarzı olarak kabul gören etek, elbise, topuklu ayakkabı...vb.) tarafından kabul görme ihtimali zayıf görünmektedir. Bu şekilde selamlaşmanın “Tanzanya Devlet Başkanı John Magufuli'nin ise muhataplarıyla ayakla selamlaşmayı seçerek dikkatleri çekti. Magufuli'nin muhalefet lideri Muallim Şerif Hamad'ı kabulünde iki siyasetçi karşılıklı önce sağ sonra sol ayaklarını tokuşturarak selamlaştı.” (www.ntv.com.tr, 2020) benzeri haberlerle gündeme geldiği görülmektedir.

Görsel 2: Ayakla Selamlaşma

Kaynak: <https://www.ntv.com.tr> (2020)

Bu selamlaşma şekli de herhangi bir kültüre ya da tarihsel geçmişe aitlik ifade etmemektedir. Hareketin Covid-19

salgını sonrası Çin tarafından üretildiği ve tıpkı salgının kendisi gibi Çin'den yayıldığı bilinmektedir. Ancak gerek şekil olarak uygulama güçlüğü, gerekse anlamlı bir davranış gibi görünmemesi nedeniyle bu hareketin de tokalaşma yerine küresel kabul görme ihtimali zayıf olarak değerlendirilebilir. Diğer bir deyişle, bu tür bir hareketin küresel bir kültür unsuru olarak pratiklik kazanması zor görünmektedir.

Hintli Selamlaşma Şekli ‘Namaste’

Covid-19 salgını ile birlikte tokalaşmadan selamlaşmaya alternatif olarak kullanılan yöntemlerden birisi de Hint kültürüne aittir. “Hindu dininin geleneksel "Namaste" selamı da temassız selamlaşma biçimlerine olan ihtiyacın arttığı bu dönemde dünya liderlerinin benimsediği bir yöntem oldu. ABD Başkanı Donald Trump, Almanya Başbakanı Merkel, Fransa Cumhurbaşkanı Emanuel Macron, İsrail Devlet Başkanı Benyamin Netanyahu ve Galler Prensi Charles, diplomatik ve siyasi temaslarında tokalaşma yerine, iki elin göğüs seviyesinde kavuşturulup öne eğilerek verilen bu selamı tercih etti.” (www.ntv.com.tr, 2020).

Görsel 3: Dünya Liderlerinin Namaste Şekli Selamlaşma Görselleri.

Kaynak: <https://www.ntv.com.tr> (2020)

3. görseldeki farklı ülkelerin liderleri tarafından kullanılan selamlaşma jesti namaste ya da wai gibi isimler almakta, Tayland, Hindistan gibi ülkelerde küçük farklılıklarla uygulanmaktadır. Görselde de anlaşıldığı üzere, liderler için bu hareket zorlayıcı ve liderlerin her birisinin hareketi yorumlama şekli birbirinden oldukça farklıdır. ABD Başkanı Donald Trump, ellerini yüz hizasında birleştirirken, İsrail Devlet Başkanı Benyamin Netanyahu göğüs hizasından daha aşağıda ellerini birleştirmiş ve vücudunu öne doğru hiç eğmemiş, Fransa Cumhurbaşkanı Emanuel Macron ellerini göğüs hizasında birleştirirken öne doğru biraz eğilmiş, Galler Prensi Charles ise bir selamlaşma davranışından çok, tesadüfen ellerini birleştirmiş ve yüz ifadesinde jestin hiçbir yansıması olmamış gibi bir izlenim vermektedir. Öte yandan; bu görüntülere çok da şaşılacak bir gözle bakılmamalı, ancak protokolda denklik unsuru da unutulmamalıdır. Örneğin,

bir ülkenin devlet başkanı başka bir ülkenin ya da kendi ülkesinin bir bakanı ile selamlaşırken bu hareketin karşılıklı yapılması ya da yapılmamasının yaratacağı sonuçları da düşünmek gerekebilir. Namaste, öne doğru eğilerek yapılan bir selamlaşma şeklidir ve bu bağlamda herkes tarafından uygulanması farklı sonuçlar doğurabilir.

Başka bir ifadeyle Namaste, Covid-19 salgını açısından fiziksel temas içermemesi nedeniyle uygun bir jest örneği olmakla birlikte, fazlasıyla tevazu içermesi nedeniyle egosu yüksek dünya liderleri için uzun soluklu uygulanabilecek bir davranış şekli olmayabilir. Nitekim, Amerika Birleşik Devletleri eski başkanlarından Barack Obama'nın 2009 yılında Japonya İmparatoru ile selamlaşırken Japon selamlaşma kültürüne göre selamlaşması tepkilere neden olmuş, muhafazakâr yorumcu olarak tanınan Bill Bennett CNN Televizyonu'ndaki konuşmasında tepkisini "Bu korkunç. Bunu görmek istemiyorum. Biz krallara ya da imparatorlara eğilmeyiz. ABD Başkanı olmak demek başka birşeydir" (www.ntv.com.tr, 2009) sözleriyle dile getirmiştir.

Görsel 4: Japon Kültüründe Selamlama Jesti

Kaynak: <https://www.ntv.com.tr> (2020)

Her üç görselde de görüldüğü üzere, tokalaşmanın yerine konabilecek arayışlar söz konusudur. Diğer kültürel selamlaşma örneklerine bakıldığında da ya Covid-19 açısından sakıncalı fiziksel temas içermekte, ya da tüm kültürlerin kabul edebileceği üslupta görülmemektedir.

Bu ve benzeri daha önce başka bir kültüre ait olan veya yeni üretilmiş pek çok selamlaşma jestinin resmi iletişimde denendiği görülmektedir. Başka bir deyişle, bu konuda bir belirsizlik, karmaşa ve arayış devam etmektedir. Günlük yaşamdaki bocalamalar devam ederken, resmi ve kültürlerarası iletişim için Covid-19 koşullarına uygun yeni bir küresel ve standart selamlaşma jestine ihtiyaç olduğu açıktır. Bu konuda yaşanan farklılık şimdilik esprilerle geçiştiriliyor olmakla birlikte, bu durumun yakın bir gelecekte biteceğine dair umut verici bir vaatte bulunmanın mümkün görünmediği, bu nedenle yerel ama öncü bir girişimle davranılabileceği ve böylece küresel ölçekte çözüm üretilebileceği söylenebilir. Konu ile ilgili Sabah Gazetesi'nde yer alan bir habere göre; ABD Dış İşleri Bakanlığı bir video yayınlamakla tavsiyede bulunmuş, mevcut durumda 'Türk usulü' (sağ eli kalbin üzerine götürerek selamlaşma) selamlaşma

jestinin kullanılmasını önermiştir (Dünyaya Türk Usulü Selamlaşma Çağrısı, Sabah, 04.04. 2020).

2. YÖNTEM

Çalışmada yöntem olarak 'eylem araştırması' benimsenmiştir. "Eylem araştırması, sorun (problem) saptama ve bu sorunlara çözüm getirmeye odaklanan bir araştırma yöntemidir" (Aziz, 2015: 155). "Eylem araştırması özel bir durumda, özel bir problem için özel bir bilgi gerektiğinde veya var olan sisteme yeni bir yaklaşımın getirilmesi durumunda uygun olmaktadır" (Köklü, 2019: 363).

2.1. Propaganda Yöntemi, Kitle İletişimi ve Yeni Selamla(ş)ma Jesti Önerisi

Propaganda kelimesinin kökeni Latince'de taze bir bitkinin filizlerini yeni bitkiler üretmek için toprağa dikmek anlamına gelen 'propagare' sözcüğüne dayanmakta ve propaganda sözcüğü belirli fikirleri yeşertmek ve yaymak (Atabek, 2003: 5) anlamında kullanılmaktadır. Temelinde Katolikliği yaymak için oluşturulmuş olan propaganda çalışmalarının (1622), sonrasında iki sonuç daha doğurduğu görülür: "birincisi, daha sonraları kamuoyunu kontrol etmek, böylece kitlelerin eylemlerini güdülemek isteyen başka propagandacılar bir örnek oluşu; ikincisi, kamuoyunun günümüzdeki biçimiyle kontrol edilmesiyle sonuçlanan uygulamaları kolaylaştırmış oluşu" (Qualter, 1980: 256). Kitlelerin eylemlerini güdüleme düşüncesi bugün pek çok alanda kullanılmakta ve olumlu sonuçlar alınmaktadır. Örneğin, 20. yüzyılda yaşanan salgınlardan bazıları (1957 Asya Gribi, HIV virüsü ... gibi) geniş kitleleri etkilemiş ve milyonlarca insanın hayatını kaybetmesine yol açmış; 21. yüzyılda ise küresel ölçekte son salgın olan Covid-19 salgını hızla yayılmakta ve yayılmaya da devam etmektedir. Bu tür virüslerden korunma ya da yayılmayı azaltma ve daha az insanın zarar görmesini sağlayabilmek amacıyla geliştirilen yöntemler medya aracılığıyla ulaştırılarak tüm dünyaya yayılmaktadır. Başka bir ifadeyle, insanların salgından korunmasını sağlamak ve davranış değişikliği oluşturmak için de propaganda bir yöntem olarak etkili olabilmektedir.

Pek çok konuda olduğu gibi, propaganda çalışmalarının da kamuoyu tarafından kabul gördüğü ya da karşı durulduğu durumlar söz konusudur. Diğer bir deyişle propagandaya olumsuz anlamlar yükleyen insan sayısı hiç de az değildir. Bu konuya açıklık getirmek adına propaganda çeşitlerinden söz etmek gerekir. Kaynakları bakımından propaganda çeşitleri sınıflamasında beyaz propaganda, gri propaganda ve kara propaganda başlıkları yer almaktadır. Buna göre; beyaz propaganda, kaynağı resmi olarak belli ve görünür olan, güvenilir ve şeffaf temsiliyeti; gri propaganda kaynağı resmi olarak belli ve görünür olmayan ve içerisinde dedikodu ve yalan barındırma ihtimali olan; kara propaganda ise, kaynağı belirsiz, gizli ve karşı tarafı karalamayı ya da kötülemeyi amaç edinen durumu ifade etmektedir (Avcı, 2018). Burada kullanılması önerilen ve amaca hizmet edecek

olan elbette kaynağı resmi olarak belli ve görünür olan beyaz propaganda şeklindedir.

Propaganda; çok eski çağlara dayanan bir geçmişe sahip olmakla birlikte, bir iletişim modeli olarak sunulması Harold D. Lasswell tarafından olmuştur. Doğrusal tek yönlü bir işleyişi ifade eden Lasswell'in modeli ile "hem kuramsal hem de yöntembilimsel açıdan bir çerçeve oluşturulmaya" (Güngör, 2013: 43) çalışılmıştır. Lasswell'in tanımına göre "propaganda, belirgin sembollerin manipülasyonu aracılığıyla kolektif tutumların yönetilmesidir" (Lasswell, 2013: 627). Tam da bu tanım itibarıyla propaganda yönteminin Türk usulü selamlaşmanın küreselleştirilmesi amacına hizmet edecek uygun araç olduğu söylenebilir. Siyaset bilimci ve iletişim kuramcısı olarak çalışmaları bulunan Lasswell'in 'soruzence' modeline göre iletişim; "Kim - Ne Söyler - Hangi Kanaldan - Kime - Hangi Etkiyle" (Güngör, 2013: 44) sürecinden oluşmakta ve dönem itibarıyla de bu yöntem propaganda örneği olarak değerlendirilmektedir. Lasswell, "edilgin izleyicilerin karşı karşıya kaldığı etkiyi tanımlamak için şırınga ya da "derialtı iğne" ("hypodermic needle") deyimini, kitle medyası adı verilen medyalar üzerine araştırma alanının sınırlarını belirlemek içinse "mass communication" deyimini" kullanır (Maigret, 2016: 79). Propaganda yöntemi de bu çerçeve içerisinde tek yönlü bir iletişimi temsil eder ve kitle iletişim araçlarının kullanımıyla etkisini katlayarak artırır.

Kitle iletişim araçlarının küresel ölçekli örneklere sahip olması, enformasyonun çok kısa bir sürede ve çok geniş kitlelere ulaştırılması açısından son derece önemlidir. Dijital platformlar haricinde pek çok kitle iletişim aracının halen tek yönlü bir işleyişi söz konusudur. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren görsel unsurların baskın olduğu bir çağda yaşanmakta ve bu görsellik televizyon gibi kitle iletişim araçları ile insanlar üzerinde algı yönetimini kolaylaştırmakta ve artırmaktadır. Castells (2016: 235)'in deyimıyla "medyada bir varlığı olmayan mesajlar, örgütlenmeler ve liderler kamunun zihninde var olmaz". Farklı ulusları ve kültürleri temsil eden liderlerin küresel medya araçlarında çok fazla yer aldığı ve dolayısıyla görünürlüğün ve kitleleri etkileme gücünün yadsınamaz olduğu gerçeğinden hareketle, Castells'in düşüncesinin tersinin de doğru olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan; kamunun rol model olarak seçeceği lideri benimsemesi için de medyaya ihtiyaç vardır. Diğer bir deyişle; kamu, liderler ve medya birbirini etkileyen ve etkilenen bir sistemin parçalarını oluştururlar.

Kültürel bir bağlamı olan selamlaşma ritüelinde 2019 yılı son çeyreğine kadar, modernleşme sonrası dönem itibarıyla, özellikle uluslararası küresel resmi selamlaşma jesti 'tokalaşma' olarak kabul görmüştür. Ancak belirtilen tarih sonrası küresel ölçekte yaşanan Covid-19 salgını nedeniyle değişim ihtiyacı kaçınılmaz olmuş ve yeni

arayışlar ya da daha doğru bir ifadeyle bir karmaşa baş göstermiştir.

Tokalaşma eylemi bir sözsüz iletişim örneğidir ve bu anlamda kültürün sözlü olmayan bir unsurunu oluşturmaktadır. Sözsüz iletişim genellikle kültürlerin temel özelliklerini temsil eder nitelikte yapılanma göstermektedir. Örneğin daha önce bahsedildiği gibi Tibet kültüründe 'dil çıkarmak' kibar bir selamlaşmayı temsil ederken, Türklerde birisine dil çıkarma alay etme anlamına gelmektedir. Bu farklılığın kültürel değerlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

2.2. Geleneksel 'Türk Usulü' Selamlaşma ve Anlamı

Görsel 5: Türk Usulü Selamlaşma

Kaynak: <https://www.ntv.com.tr> (2020)

"Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın geçen hafta Brüksel ziyareti sırasında NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg ile görüşmesinde tokalaşmamak için sağ elini göğsüne götürerek muhatabını selamlaması bu alanda öncü oldu." (www.ntv.com.tr, 2020). Bu satırlarla duyurulan haberde de görüldüğü gibi, devlet zirvesi düzeyinde konu ile ilgili bir girişim söz konusudur. Ancak iletişim bilimleri ve uluslararası ilişkiler açısından konuya bakıldığında, yerel bir unsurun küresel ölçekte kabul edilmesi bir takım profesyonel iletişim çabaları gerektirir. Öte yandan her iki liderin yüz ifadeleri ve beden dili incelendiğinde, konuk liderin Türk usulü selamlaşma jestini uygularken hiçbir zorluk çekmediği görülmekte ve doğal bir hareket şeklinde kabul edildiği anlaşılmaktadır.

Türk kültürünün geleneksel selamlaşmasının kökeni ve anlamı ile ilgili farklı yorumlara rastlansa da inançla ilgili yönündeki bilgiler ağırlıklıdır. Aksoy (2017) Sönsöz Gazetesi'ndeki 'Selamlaşma' başlıklı köşe yazısında o yıllarda yaşanan Kuş gribi, Domuz gribi gibi salgın hastalıklarda fiziksel temas içeren selamlaşma şekillerinin hastalıkların yayılmasını artırdığını ifade etmiş ve tıpkı bugün Covid-19 salgınında olduğu gibi alternatif selamlaşmalar önermiştir. Anadolu'daki selamlaşma şekli olan sağ elini kalbin üzerine koyarak selamlamanın anlamının 'kalpten kalbe akan sevgiyi' ifade ettiği belirtilmiş ve daha o günlerden itibaren fiziksel temastan kaçınmanın önemi vurgulanmıştır (Aksoy, 2017). Anadolu selamlaşmasının anlamı ile ilgili

fazla kaynak bulunmamasına rağmen, başka kültürler ait anılan selamlama şekilleri yerine, aşağıda belirtilen belli başlı nedenlerle ‘yeni normal’ döneminde en uygun selamlama şekli Türk usulü selamlama olarak önerilmekte ve değerlendirilmektedir:

- Hiçbir fiziksel temas içermez, dolayısıyla Covid-19 ve benzeri salgın koşulları için gerekli şartlara uygundur.
- Gerek şekilsel gerekse anlam olarak belirgin bir kültürü temsil eden/simgelleyen unsurlar taşımaz.
- Denklik ya da eşitlik ilkesine aykırı değildir. Ast-üst iletişimde karşılıklı olarak rahatlıkla kullanılabilir.
- Jest, içerisinde hem tevazu hem de yücelik barındırır.
- Jestin, kalpten gelen sevgiyi betimlemesi iletişime anlam kazandırır.
- Harekete eşlik eden hafif bir gülümseme iletişimin olumlu başlaması adına son derece yapıcıdır.
- Herkes tarafından kolaylıkla yapılabilir.
- Tıpkı tokalaşmada olduğu gibi sağ el kullanılır, bu da uzun yıllar boyunca sağ el ile selamlaşma refleksini kazanmış kişilerin yeni jesti daha kolay uygulamasını ve kabullenmesini kolaylaştırabilecek bir etken olabilir. Böylece özellikle medyada sık sık görselleri yer alan liderlerin, haklarında komik ya da olumsuz görüntülerinin yer alması engellenebilir.

Önceki sayfalarda örneklendirilmiş olan ‘yeni’ selamlaşma arayışlarının aradan yaklaşık 1 yıllık bir süre geçmiş olmasına rağmen henüz hiçbirisinin küresel ölçekte standartlaşmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda ilgili çözüm için iki yöntem öngörülebilir; birincisi, zamana bırakıp bu jestlerden birisinin kabul görmesini beklemek, ya da iletişim çabaları ve çalışmaları ile içlerinden birisine yönlendirme yapmak. İkinci seçeneğe odaklanılırsa başka iletişim yöntemleri üzerinde de durulabilecek olmasına rağmen, veriler ışığında (beyaz) propaganda yönteminin uygun olduğu iddia edilebilir. Lasswell’in iletişim modelini bu bağlamda şu şekilde yorumlamak ve önermek mümkün olabilir:

Kim: Başta Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olmak üzere devlet protokolü, ulusal ve uluslararası iş adamları ve diğer bürokratlar. Başka bir deyişle süreci yönlendirecek olan rol modeller denilebilir.

Ne Söyler: Yukarıda belirtilen gerekçelerin öne çıkarılması ile verilecek olan mesajlar; örneğin, ‘hiçbir fiziksel temas içermez’ mesajı içinde bulunulan salgın durumu için son derece önemlidir. Bu konuda yapılacak vurgulamalar hedef kitlenin dikkatini çekmek ve onları ikna etmek için gerekli koşuldur.

Hangi Kanaldan: Televizyon, internet, billboard gibi özellikle görsel ağırlıklı medya kullanımı insanların gördüklerini tekrar etmeleri ve uygulamaları amacına hizmet edecektir. Kitle iletişim araçlarının kitleler üzerindeki etkileri pek çok bilim insanının üzerinde çalıştığı ve söz konusu etkiyi kabul ettiği bir düşüncedir.

Lasswell de bu araştırmacılar arasındadır ve kitle iletişim araçlarından verilen mesajların adeta şırınga etkisi göstererek insanları etkilediğini savunmuştur. Lasswell; şırınga etkisini daha olumsuz bir etki olarak tanımlasa da tıpkı toplum sağlığı ya da sosyal dayanışma vb. konularda olduğu gibi kitle iletişim araçlarının şırınga etkisi göstermesi, diğer bir deyişle ayna işlevi görmesi yanlışları önleme ve olumsuz tutumları olumluya dönüştürme bağlamında son derece etkili olabilir.

Kime: Öncelikle diğer devletlerin devlet başkanı, cumhurbaşkanı, başbakan, bakan, sivil toplum örgütleri liderleri ...gibi üst düzey protokolden başlayarak ve onların önderliğinde Türk usulü selamlaşma jestinin yaygınlaşması için yerel ve küresel ölçekteki insanlar. Diğer bir deyişle, amaçlanan mesajla ilgili olan bireyler olduğu söylenebilir.

Hangi Etkiyle: Mizah, insanlara ulaşmak için etkili bir yöntem olmakla beraber bu konuda liderler üzerinden yönlendirme önerisi ile uygun düşmez gibi görünse de doğru seçilen mizah kullanımı oldukça kısa sürede iletişim sağlayabilir. Bunun yanı sıra ilk uygulayıcıların liderler olması, etkiyi artıran önemli bir unsur olacaktır. Diğer taraftan konunun doğrudan insan sağlığı ile ilgili olması nedeniyle sağlık örgütleri de bu mesajların etkisini artıran ve destekleyen rol de olabilirler. Salgın döneminde tüm dünyanın mesajlarıyla en çok ilgilendiği kitle olan sağlık mensupları ve özellikle hekimlerin sürece dahil edilmesi yine etkiyi arttıracak bir unsurdur.

Lasswell’in iletişim modeli tek yönlü etki yaratmayı amaçlıyor olmakla birlikte, bunun yanı sıra amacı davranışları değiştirmek olan ve Grunig (2005) tarafından öne sürülen halkla ilişkiler modellerinden yararlanmak da son derece yararlı ve destekleyici olacaktır. Kısaca örneklendirmek gerekirse; basın ajansı modeli ile dikkat çekme, kamuoyu modeli ile bilgilendirme, asimetric model ile değişmesi beklenen davranışların iletilmesi ve mükemmelliği hedefleyen simetric (çift yönlü iletişim) model ile de karşılıklı bir sinerji yaratılarak küresel olan soruna küresel ve uzun vadeli bakış açısı kazandırmak mümkün olabilir. Basın ajansı modelinin bir özelliği olarak her zaman doğruları söylememek söz konusu olsa da doğruları söyleyerek de dikkat çekici ve yaratıcı çalışmalar yapılması mümkündür. Örneğin liderlerin tokalaşmamasından kaynaklı ilginç ve mizah oluşturan görüntüleri rahatsızlık verecek boyutlara ulaşmadan ve kültürel etkileri göz önünde bulundurarak tanıtım amaçlı kullanılabilir. Ya da kamuoyu bilgilendirme modeli ile hem sağlığın hem de iletişimin insanlar için vazgeçilemez olduğu vurgulanabilir. Asimetric modelin kaynaktan hedef kitleye tek yönlü bilgi akışı ile ikna etme çabası, Türk usulü selamlaşmanın mevcut koşullar için neden küresel bir jest olarak kullanılması gerektiği konusunda etkili bir iletişim yürütürken, simetric çift yönlü model ile de jestin kullanılması ile sorunun çözümlendiğine dair izlenimlerin artması ve geri bildirim ile yaygınlaşmasıyla amaca daha fazla yaklaşılması mümkün olabilir. Elbette bu örnekler öneriye ışık tutmak amacıyla bu şekilde ifade

edilmiş olup, tüm bu çalışmaların planlanarak ve çok daha fazla veriye dayanılarak gerçekleştirilmesi gereklidir.

SONUÇ

Günümüzde pek çok şey için bugüne kadar bilinen ritminin dışında ve çok daha hızlandırılmış bir yapıda olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin; ulaşım teknolojideki gelişmelere paralel olarak hızlanmış ya da iletişim benzer bir durum arz ederek hem hızlanmış hem de etki alanını genişletmiştir. Ritmi bu hıza ayak uyduramayan değerlerden birisi olan kültür ise, burada ele alınan selamlaşma/tokalaşma örneği ile adeta hayatın hızlanan diğer alanlarına eşlik eder duruma gelmiştir. Kültür, doğası gereği, dış çevredeki değişim ne kadar hızlı olsa da bu duruma aynı hızla eşlik edebilecek bir yapıda değildir. Örneğin internet teknolojilerindeki değişimden kaynaklı olarak eski haberleşme (mektup, telgraf... gibi) kültürü değişmiş olmakla birlikte, bu süreç yıllar almıştır. Oysa, bugün karşılaşılan selamlaşma kültüründeki değişim, hiç zamana yayılmadan neredeyse akşamdan sabaha denilebilecek bir süratle değişmek zorunda kalmış, diğer bir deyişle muhtemelen en hızlı gerçekleşen ve üstelik tüm dünyada benzer zamanda yaşanan kültürel değişim örneği olmaya aday olmuştur. Durum, şu şekilde de ifade edilebilir; küresel kültür unsurları küresel ölçekte ve kültürün doğasına aykırı şekilde çok hızlı değişirler. Bu çıkarımın sonrasındaki soru ise, değişimin ne ile yer değiştirdiği ya da neye evrildiği sorunudur. Selamlaşma jestinde yaşanan değişimle ilgili olarak henüz bu konuda netleşmiş ve öncekinin yerine standartlaşmış bir jestin varlığı mevcut değildir. Bu gerekçelerle yola çıkarak çalışmanın amacı; kültürlerarası resmi iletişimde saygı ve iyi niyet göstergesi olarak kabul edilen tokalaşma jesti yerine, mevcut koşullarda ve gelecekte de küresel ölçekte kabul göreceği yeni (Türk usulü) bir jest önerisi sunmaktır.

Önerinin birinci dayanağı Türk usulü selamlaşmanın Covid-19 salgınının yayılmasını önlemek için fiziksel temas içermiyor olması, aynı zamanda herkes tarafından kolaylıkla uygulanabilir ve sevgi ve saygıyı ifade etmek için anlamlı bir jest olmasıdır. İkincisi ise hem yaşanan boşluğu doldurmak hem de durumun Türkiye'nin tanıtımına vesile edilmesi olarak ifade edilebilir.

Kaynağı belli ve resmi olan beyaz propaganda yöntemi ve Grunig tarafından sınıflandırılan halkla ilişkiler modelleri Türk usulü selamlaşma jestinin küresel ve öncelikle resmi iletişimde kullanılmasını sağlamak için gerekçeleri ile birlikte öneri olarak sunulmuştur. Böylece yaklaşık 1 yıldır küresel ölçekte ve her alanda olumsuz etkileri görülen Covid-19 salgınının yarattığı bir soruna Türkiye'nin de fayda sağlayacağı şekilde Dünya ölçeğinde öneri sunmak ve öncü olmak mümkün olabilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Y. (2017), "Selamlaşmak!", *Sonsöz Gazetesi*, 06.01.2017, <https://sonsoz.com.tr/selamlaşmak/> (Erişim Tarihi: 16.09.2020).
- Atabek, N. (2003), "Propaganda ve Toplumsal Kontrol", *Selçuk İletişim Dergisi*, 2(4): 4-12, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/178183> (Erişim tarihi: 12.09.2020).
- Avcı, Ö. (2018), *Propaganda Çeşitleri, İletişim ve Propaganda (75-114)*, Ed. M. Karaca ve C. Çakı, Konya: Eğitim Yayınevi.
- Aziz, A. (2015), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*, 10. Basım, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Castells, M. (2016), *İletişim Gücü*, Çev. Ebru Kılıç, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çevik, N. (2020), "Prof. Dr. Nevzat Çevik: Kültürel gelenekler, salgınla yok oluyor", <http://www.bursadabugun.com/haber/prof-dr-cevik-kulturel-gelenekler-salginla-yok-oluyor-1274005.html> (Erişim Tarihi: 07.09.2020).
- Friedman, T. (2003), *Lexus ve Zeytin Ağacı Küreselleşmenin Geleceği*, Çev. Elif Özsayar, 3. Baskı, İstanbul: Boyner Yayınları.
- Grunig, J. E. (2005), *Halkla İlişkiler ve İletişim Yönetiminde Mükemmellik*, Çev. Elif Özsayar, Ed. Serra Görpe, İstanbul: Rota Yayın.
- Güngör, N. (2013), *İletişime Giriş*, 2. Baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kanton Aargau, "What Makes Switzerland Tick", [hello-aargau.ch: Information for a good start at the new place of residence, https://www.hallo-aargau.ch/en/good-to-know/what-makes-switzerland-tick](https://www.hallo-aargau.ch/en/good-to-know/what-makes-switzerland-tick) (Erişim Tarihi: 21.05.2021).
- Kartarı, A. (2016), *Kültür, Farklılık ve İletişim Kültürlerarası İletişimin Kavramsal Dayanakları*, 2. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kayhan, M. (2020), "El Sıkışmak Ne Zaman Başladı ve Neden El Sıkışıyoruz?", *Arkeofili web Sayfası*, <https://arkeofili.com/el-sikismak-ne-zaman-basladi-ve-neden-el-sikisiyoruz/> (Erişim Tarihi: 21.05.2021).
- Köklü, N. (2019), "Eylem Araştırması", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Volume: 26, Issue:2, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/778928> (Erişim Tarihi: 21.05.2021).
- Lasswell, H. D. (2013), *The Theory of Political Propaganda Journal: American Political Science Review / Volume 21 / Issue 3 / August 1927* Published online by Cambridge University Press: 02 September 2013, pp. 627-631 Print publication: August 1927 <https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review/article/theory-of-political-propaganda/9AFAA9A4B7BD71EA20B3521A99D7EF3F> (Erişim Tarihi: 11.09.2020).
- Maigret, E. (2016), *Medya ve İletişim Sosyolojisi*, Çev. Halime Yücel, 5. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mısırlı, İ. (2011), *Genel ve Teknik İletişim Kavramlar, İlkeler, Uygulamalar*, 6. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- NTV, 2020, "Dünya Liderlerinden Corona Virüse Karşı Alternatif Selamlaşma Yöntemleri", *Haber Kaynağı: AFP-Reuters Anadolu Ajansı* 16.03.2020, <https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/dunya-liderlerinden-corona-viruse-karsi-alternatif-selamlaşma-yontemleri,sdvSTOWXfUW4eGPEMCGWqQ> (Erişim Tarihi: 10.09.2020).
- NTV, 2009, "Obama'nın Japon Selamina Tepki", *Haber Kaynağı: Anadolu Ajansı* 17.11.2009, <https://www.ntv.com.tr/dunya/obamanin-japon-selamina-tepki,VBBgOvCOdkeypTqrZ1qFYg> (Erişim Tarihi: 12.09.2020).
- Quarter, T. H. (1980), *Propaganda Teorisi ve Propagandanın Gelişimi*, Çev. Ünsal Oskay (Quarter: *Propaganda and Psychological Warfare* adlı kitaptan çeviri), <https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/52071/5010.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Erişim Tarihi: 12.09.2020).
- Sabah Gazetesi, (2020), "Dünyaya Türk Usulü Selamlaşma Çağrısı", 04.04.2020 <https://www.sabah.com.tr/dunya/2020/04/04/dunyaya-turk-usulu-selamlaşma-cagrisi> (Erişim Tarihi: 09.09.2020).
- Touraine, A. (2017), *Bugünün Dünyasını Anlamak İçin Yeni Bir Paradigma*, Çev. Olcay Kunal, 2. Baskı, Yapı Kredi Yayınları.
- Yavuz, S. (2016), "Selamlaşma, Tokalaşma, Laiklik", *İnter Ajans Köşe Yazısı* 30 Mayıs 2016 <https://www.interajans.nl/selamun-yavuz-yazdi-selamlaşma-tokalaşma-laiklik/> (Erişim Tarihi: 09.09.2020).

EXTENDED ABSTRACT

In the historical process, although human beings have increased their chances of surviving and maintaining the continuation of their species by helping each other, they have created a culture based on a number of common and various characteristics, and so not only they created unity, but also they formed differentiation. In other words, while culture enables to keep together those with similar characteristics, it has been the element of marginalizing those with different characteristics. Related to the developments over time, the world headed towards globalization, created new partnerships for common interests, and this made intercultural communication a greater area that should be studied since the 20th century.

Greeting is globally accepted as a measure of civilization and that also contains body language. There are various ways of greeting in different cultures that are not similar. With this way, it is possible to state global values, behaviors and rituals in the world where people have many different values, behaviors, rituals etc. For instance, it is possible to say that the handshake, as an intercultural greeting gesture, has been an example of this for many years. However, from the last months of 2019, the coronavirus that spread from China to the whole world, restricted the physical contact of people and almost banned the gesture of shaking hands. Despite the slowdown in the following process, the life continues as international communication does the same. On the other side, due to the fact that the global gesture that has been used for generations could not continue, some problems occurred especially in the official communication, and it was not possible to replace the gesture which was suddenly banned.

The ability to make positive inferences from difficulties, described as taking opportunities out of crisis, is a true source of motivation to increase power of people to confront the difficulties they face and to continue their lives. It may not seem like an ethical point of view to anticipate too many opportunities regarding the crisis created by the coronavirus. However, it is unlikely that the problem stated here and the solution proposal will have any unethical results. The Turkish method suggested for the solution in this study is to place the left hand on the heart and greet, based on the following reasons: It does not involve any physical contact. It does not contain factors that represents /symbolizes a specific culture, both in form and meaning. It is not against the principle of equivalence or equality. The gesture contains both modesty and sublimity in it. The gesture describes the love that comes from the heart and this fact gives meaning to communication. A slight smile accompanying the gesture is extremely constructive to start the communication positively. It can be easily done by anyone. Just like handshake, the right hand is used, which can be a factor that can make it easier for people who have acquired the right-handed greeting reflex for many years to apply and accept the new gesture more easily. In this way, it can be prevented that leaders whose visuals are frequently featured in the media have funny or negative appearance about them.

Due to these reasons, the need for an intercultural protocol greeting gesture is recommended in the Turkish way, and it is recommended to use propaganda as a method to gain global use just like handshake. Propaganda describes a process referred to with Lasswell's communication model with its one-sided functioning and is formulated accordingly as "who, what said, in which way, to whom, with what effect". Lasswell's communication model, which forms the basis of The Five WS and one H Formula used in journalism today, has different uses within the propaganda method to which it is attributed. White propaganda is the type suggested here because it is official and reliable in terms of propaganda source. Through the mass media and the propaganda methods, the proposed Turkish style launching communication activities for globalization of greeting gesture, also supported by public relations models classified by Grunig, and this gesture may solve the protocol greetings problem related to the coronavirus and perhaps so used globally in a cultural component of Turkey. In this regard; It may be possible to put a new complexion on the global problem by creating a 'mutual synergy' with the symmetric model that aims perfection, the asymmetric model that aims 'conveying the expected changeable behaviors', the public model that aims 'informing' and the press agency model, that aims 'attracting attention'.